

JOHN
FOWLES
Daniel Martin

Traducere din limba engleză
de Livia Deac și Mariana Chițoran

POLIROM
2020

Cuprins

Recolta	7
Jocuri	21
Femeia dintre trestii	32
O perspectivă obiectivă	48
Ușa	68
Consecințe	79
Traversare	95
Umbrela	116
Actul gratuit	141
Întoarceri	148
Tarquinia	163
Petarda	174
Înainte și înapoi	197
Ruperea tăcerii	206
<i>Rencontre</i>	236
Crime și pedepse	246
<i>Catastasis</i>	264
Jane	290
De cealaltă parte a ușii	304
Firul se reinnoadă	327
A doua contribuție	360
Interludiu	371
Oameni găunoși	395
O fiică puternică	409
Vilceaua sacră	419
Ritual	430
Compton	453

Tsankawi	500
Spre vest	520
Phillida	535
Thorncombe	587
În livada fericiților	612
Ploaie	619
A treia contribuție	651
Umbre de femei	673
Piramide și închisori	690
Barbarii	716
Nilul	741
Fluviul care desparte	763
Insula lui Kitchener	789
În tăcerea altor voci	815
Zboruri	826
Nord	848
La capătul lumii	857
Câteaua	891
Un trecut viitor	909

Ridică din umeri.

— Am să joc probabil vreo două partide de bridge în minus.

— David, e minunat!

— Mi s-a spus că lumina e nemaipomenită.

— La fel ca în California. Chiar mai bună. Fără smog.

— Au chiar și ceva echipament la Assuan. Studiouri, tehnicieni. Dacă vrem. Figuranți — zece la cent. Pe săptămână. Cămilele gratis.

Începu din nou să mănince, dar nu putu rezista să nu adauge, îndreptîndu-și furculița spre mine:

— Tot n-ai învățat să recunoști un producător bun.

— Și scenele de la Cairo? Suakin?

— Poți să vii cu mine mâine?

I-am explicat situația cu Anthony.

— Îmi pare rău. Reflectă o clipă. Dan, uite ce-aș vrea. De îndată ce poți, te duci acolo. Va fi o călătorie plăcută, nu? Eu plec de la Roma direct la New York, dar cei de la birou te vor anunța cu cine să iei legătura și ce să vezi. Acolo vor aranja ei totul. Țin neapărat să turnăm filmul la ei. Îmi făcu cu ochiul. Fiicele, soțiile... tot ce vrei.

— Îmi face impresia că-l confunzi pe arabi cu eschimosii.

— Eu, poate, dar nu și domni cu care am discutat.

— Sînt încîntat.

— Să profităm deci!

Hotărî că nu mai vrea să mănince restul de friptură și se rezemă de spătarul scaunului.

— Cînd termină Jenny McNeil?

— Peste trei-patru săptămîni. Dacă se țin de program.

— Ia-o și pe ea. Am auzit că și-a cîștigat dreptul la o vacanță. Văzu că ezit. Nu?

— Sînt destul de în urmă cu scenariul, David. Nu știu dacă n-ar fi mai bine să renunț la călătoria

asta. Am mai fost acolo. Pentru ce-mi trebuie, e suficient.

— Și știi ce pășesc scenariștii care nu-și prezintă scenariul la timp.

— Exact.

Zimbirăm. Privi în jos, apoi se uită iar la mine, cu o figură serioasă.

— Dan, vreau neapărat ca filmul ăsta să fie un succes. Nu mă interesează data. Dacă ai nevoie de două-trei săptămâni în plus... Făcu un gest larg cu brațele. Ce mai contează două săptămâni?

— Dă-mi un mic răgaz să mă gândesc.

— Adresează-te biroului meu de la Londra. Se vor ocupa ei de toate, de vize și de tot restul.

— Bun.

Își încrucișă brațele.

— Acum hai să discutăm despre regizori. Ghici cu cine am luat masa săptămîină trecută?

În taxi, în drum spre casă, Dan hotărî să nu se ducă. N-avea rost; era un simplu avantaj pe care i-l oferea profesiunea; și oricum nu era treaba lui, asta îl privea pe regizor – care o fi fost – și pe directorul de platou. De fapt, avea mult mai mult de lucru la scenariu decît credea David; nu terminase nici măcar jumătate, dar trecuse mai mult de jumătate din perioada stipulată în contract. În plus ar fi parut o nouă fugă din viața tuturor acestor oameni în rîndul cărora tocmai reîntrase; o recurgere la cel mai dăunător și mai constant „privilegiu” al celor din lumea filmului: presupusa libertate de a fi deasupra oricărui simț al datoriei, al rutinei, al economiei, al autodisciplinei. A doua zi, cînd o văzu pe Caro și ea îl întrebă cum decursese întîlnirea, nici nu-i pomeni măcar că ar exista această posibilitate.

Ziua următoare se afla din nou la Oxford, pentru anchetă. Trenul sosise destul de tîrziu și de la

gară s-a dus direct la tribunal. Jane și Rosamund erau deja acolo, împreună cu Andrew, care venise de la Compton în dimineața aceea. Nell rămăsese acasă să-și îngrijească fiul și moștenitorul, căruia nu-i trecuse încă oreionul. Cîteva rînduri de scaune erau ocupate de necunoscuți, dintre care vreo cîțiva erau clar reporteri, iar Dan presupunea că restul erau colegi de-ai lui Anthony de la universitate sau pur și simplu curioși care n-aveau altă treabă. Se citiră raportul medicului legist și rezultatul autopsiei; infirmiera care se ocupase ultima de Anthony depuse mărturie; apoi supraveghetoarea care fusese de serviciu în noaptea aceea, apoi i se puseră, cu blindețe, cîteva întrebări lui Jane. Da, fusese uimită, gestul era împotriva tuturor convingerilor sale religioase. Nu pomenise niciodată de așa ceva. Nu-și amintea să fi avut cu el nici măcar o discuție foarte generală în legătură cu asta. Nu existau nici un fel de probleme familiale sau materiale care să-i justifice hotărîrea. Desigur, nu i se ascunsese gravitatea bolii, era pe deplin conștient că nu mai avea mult de trăit... și așa mai departe. Jane era foarte calmă, cu o voce sigură, în special cînd batrînul judecător o întreba dacă cunoștea vreun motiv special pentru care hotărîse „să-și pună capăt zilelor” tocmai în seara aceea.

— Nu, nu văd nici unul. Continuă: Primise vizita unui vechi prieten – fostul soț al surorii mele – a cărui prezență o solicitase. Știu că-l aștepta cu mare nerăbdare și tot ce pot să spun, după cîte știu atît de la soțul meu, cît și de la domnul Martin, e că întrevederea i-a făcut mare plăcere.

— Dumneavoastră nu ați fost de față la întîlnire?

— Soțul meu mă întrebese dacă, avînd în vedere situația, putea să-și permită să fie egoist și să-și rezerve plăcerea de a-l avea alături pe domnul Martin. În timpul studenției fuseseră foarte

apropiați, aici la Oxford, la același colegiu, și nu se mai văzuseră de mulți ani.

Anchetatorul nu insistă, dar Dan îl văzu că scria ceva; și avu brusc intuiția neplăcută că el nu avea să scape așa ușor. Curînd avu ocazia să și-o verifice, cînd îi luă locul lui Jane.

— Pot să vă întreb de ce nu v-ați mai întîlnit cu profesorul Mallory de atîta vreme?

— Au existat între noi discuții neplăcute, în momentul cînd am divorțat de sora doamnei Mallory. În cea mai mare parte a fost vina mea. Sînt gata să vă explic ce s-a întîmplat, dacă considerați că e relevant.

— Nu ne interesează decît seara respectivă. Greșesc dacă presupun că întîlnirea a fost, în esență, o reconciliere?

— Așa a fost.

— Și atmosfera a fost cea obișnuită în asemenea situații?

— Exact.

— Ați mai discutat și alte probleme?

— Ce ni se mai întîmplase de-a lungul anilor. Lucruri de genul ăsta.

— S-a menționat, oricît de vag sau ocolit, ideea sinuciderii?

— Nicidecum. La un moment dat, a ris chiar de ideile mele pesimiste despre lume.

— S-a menționat vreo îngrijorare sau supărare – alta decît cea evidentă, legată de starea sănătății lui?

— Era cam sceptic în legătură cu valoarea activității sale academice. Dar o oarecare autodenigrare era una din trăsăturile obișnuite ale caracterului său încă din vremea cînd ne-am cunoscut.

Anchetatorul își permise un zimbet auster.

— Și, după părerea dumneavoastră, fără nici o legătură cu ancheta de față?

— Sînt sigur că nu.

— La plecare v-a făcut vreo aluzie, cît de mică, la ceea ce avea de gînd să facă?

— Categoriic nu. I-am spus că-l voi vizita din nou a doua zi și s-a arătat foarte bucuros de această nouă întîlnire.

— Dacă priviți în urmă, aveți impresia că luase hotărîrea înainte de întîlnirea cu dumneavoastră? Sau, din anumite motive, după? Continuă înainte să pot răspunde: Cu alte cuvinte, considerați că a fost un act premeditat sau o hotărîre spontană?

— După cîte îmi pot da seama din întîlnirea noastră, cred că a fost ceva spontan, deși consider că îl stătea mai degrabă în fire – poate și prin natura profesiei lui – să acționeze premeditat.

— Vreți să sugerați, ca o ipoteză, că hotărîrea fusese luată înainte de această împăcare și că, de fapt, reconcilierea odată făcută, nimic nu-l mai împiedica să-și pună planul în aplicare?

— Mi se pare mai plauzibil.

— În măsura în care se simțise vinovat de ruptura dintre dumneavoastră, credeți că a considerat că și-a reparat greșeala? Înțeleg că ați venit din America la rugămintea lui?

— La ambele întrebări răspunsul este „da”.

— Dar nu v-a spus deschis că o ultimă datorie care îl apăsa conștiința – mai mult decît puteați bănui – tocmai fusese îndeplinită?

— Și-a exprimat regretul că trecuse atîta vreme. Fapt pe care îl regret și eu.

— Dar nu s-a spus explicit: „acum pot să mor împăcat”?

— Categoriic nu.

— Nici nu vi s-a dat în vreun fel de înțeles așa ceva?

— Dacă aș fi avut o cit de mică bănuială, aș fi avertizat-o pe doamna Mallory înainte de a părăsi spitalul.

Ezită puțin.

— Nu sînt foarte lămurit de ce această întîlnire nu a putut avea loc mai devreme.

— Presupun că din cauză că eu eram în America. Și am adăugat repede, înainte ca el să poată continua: l-am spus, cînd ne-am întîlnit, că aș fi vrut să n-o fi amînat atît de mult... abia după ce s-a îmbolnăvit. Nu-mi amintesc exact cuvintele pe care le-a folosit, dar cred că nu și-a putut învinge, pînă de curînd, teama inutilă de a nu mă deranja cu tragedia lui personală.

— Și, între timp, această teamă a lui luase proporții tot mai mari în mîntea sa?

— Da.

— Vi s-a părut că și asuma o parte mult prea mare din vină pentru ruptura care a intervenit între dumneavoastră?

— Sentința de divorț s-a pronunțat în favoarea soției mele. Eu am fost de vină atît din punct de vedere legal, cît și moral. Adevărata cauză a supărării a fost o piesă pe care am scris-o, bazată pe întîmplările legate de divorț, în care travestisem rolurile celor implicați.

Anchetatorul zîmbi.

— Sinceritatea dumneavoastră vă onorează. Dar nu răspunde întrebării mele.

— Vă rog să mă scuzați. Am considerat că era excesiv de scrupulos asumîndu-și o parte din vină pentru ceea ce se întîmplase.

— Pot să vă întreb pentru ce se considera vinovat?

— Pentru că nu-mi iertase păcatele.

— O deficiență în capacitatea de a ierta?

— Considera că ar fi trebuit să fie mai indulgent.

— Și se considera deci, pe nedrept, vinovat? În ce măsură?

— Nu aș vrea să vă las o impresie falsă. Toate acestea au fost discutate pe un ton degajat. Nu fără umor. Mai degrabă ca doi prieteni care s-ar amuza de greșelile lor din trecut.